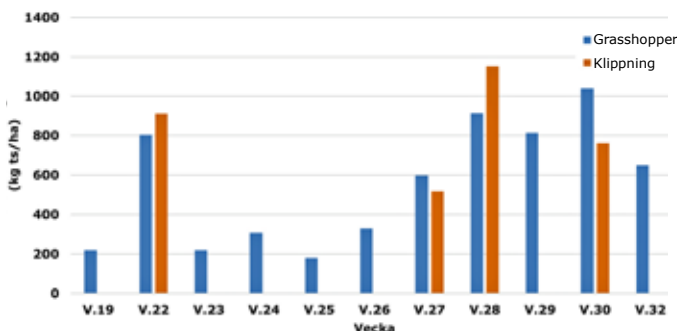

Grasshopper anpassad till skandinaviska förhållanden

Grasshopper är ett irländskt mätverktyg som används för att förbättra betesutnyttjandet. Bättre betesplanering resulterar i ökad avkastning och större mjölk-/köttproduktion per hektar vilket i slutändan ökar vår konkurrenskraft.

Grasshopper är en avancerad typ av betesplatta utrustad med GPS och sensor för att mäta betets höjd och densitet. Utifrån detta kan man bestämma den totala mängden tillgängligt bete i varje fälla, vilket möjliggör att betets tillväxt kan följas och summeras under betessäsongen. Grasshopper, från True North Technology, är anpassad för rotationsbete med engelskt rajgräs under irländska växtförhållanden. Eftersom skandinaviska betesvallar generellt har fler arter än engelskt rajgräs har vi under tre år testat Grasshopper, för att se om den fungerar att använda som den är på våra betesvallar eller om den behöver anpassas till våra förhållanden.

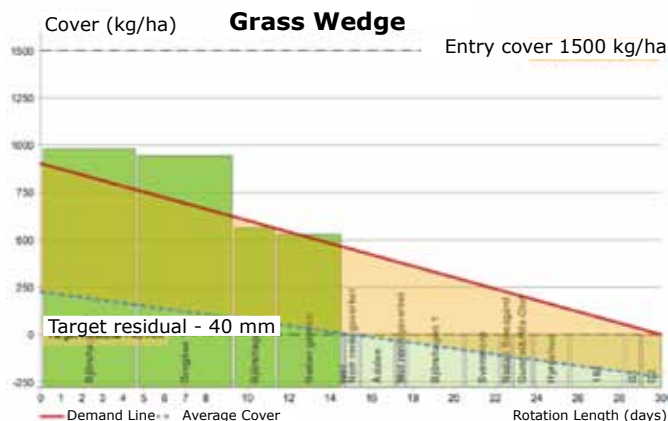
Figur 1. Diagram över veckovisa mätningar med Grasshopper (blå staplar) och kontrollklippningar (orange staplar) utförda 2023 i en fälla i Halland.

Veckovisa mätningar med Grasshopper har utförts på tre gårdar, i Halland, Västmanland och Dalarna. Mätvärdena har kontrollerats genom manuella klippningar av en bestämd yta på 4 cm beteshöjd, därefter vägdes materialet och hektaravkastningen räknades fram. I figur 1 ses resultat från årets mätningar i en betesfälla. Fällan betades vecka 22, 24, 28 och 30 samt putsades vecka 24. Vi ser att klippningarna stämmer bra överens med mätvärdena från Grasshopper, men det finns en viss variation.

Mätverktyget visar sin fulla potential som hjälpmedel i betesplaneringen om fällorna ligger på åkermark och har en jämn tillväxt. Studien bekräftar att Grasshopper fungerar även i svenska blandvallar, däremot har vi sett att mer långliggande beten med stor variation av arter och ojämn tillväxt försvårar bedömningen av tillgängligt bete. Har betesvallen slagits av med högre stubb än 4 cm kan stubben ge missvisande mätvärden.

Foto: Sara Arvidsson

Figur 2. Exempel på avkastning i kg ts/ha per mätt betesfälla vecka 33, 2022 på samma gård i Halland som i tabell 1.

Genom att varje vecka mäta sina betesfällor med en Grasshopper får lantbrukaren ett bra underlag som visar varje betesfällas tillväxt. I verktyget finns även hjälpmedel för hur länge betet räcker utifrån inlagt djurantal, betestimmar, rotationslängd samt aktuell betestillväxt (figur 2). I figur 2 finns gårdens 16 betesfällor men endast fyra (gröna staplar) är mätta aktuell vecka. Den röda linjen (demand line) visar behovet av bete utifrån gårdens djurantal och önskat foderintag på bete. Den streckade linjen (average cover) visar genomsnittlig betestillgång utifrån veckans mätresultat. Informationen i den s.k. "beteskilen" visar snabbt och tydligt om det blir ett över- eller underskott på bete kommande vecka. Det underlättar i sin tur att ta rätt beslut om betesfällor behöver skördas i stället för att förväxa utifrån den mätta betestillgången som finns ovanför behovslinjen. Är betestillgången på många fällor under behovslinjen kan tillskottsutfodring behöva göras. De veckovisa mätningarna ger också en bra bild av hur betet ser ut, hur mycket ogräs som finns, betets tillväxt och den totala avkastningen. Den kunskapen tar man med sig till kommande år för planering av omläggning, gödsling eller eventuell bekämpning av ogräs på betet.

Utmaningen som lantbrukare är att göra lagom stora fällor, beta när det engelska rajgräset har tre blad, byta fälla i tid och acceptera att man ibland måste skörda fällorna som ensilage trots att gräset är kort. Vår studie visar att Grasshopper fungerar utmärkt under svenska förhållanden och är ett bra hjälpmedel.

Inom ramen för detta projekt bjuder vi in till två träffar:

Träff 1: Intensiv betesdrift och robot – hur får man det att fungera? Den irländska lantbrukaren *Conor Malony* delar med sig av sina betesstrategier.

Tid och plats: **19 oktober, 08.30–10.00** digitalt eller Agrocenter, Torsholmsvägen 3, Falkenberg

Träff 2: Samlade erfarenheter och forskning kring effektiv betesdrift. *David Parsons*, forskare på SLU, delar med sig av sina erfarenheter. Resultatet från Grasshopper-projektet presenteras.

Tid och plats: **26 oktober, 09.00–10.30** digitalt

Anmälan: <https://forms.office.com/e/EisPKchdVg> eller följ QR-koden:

Forts. nästa sida

Projektet finansieras av europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling genom det svenska landsbygdsprogrammet inom EIP-Agri. Den fullständiga rapporten kommer att publiceras på Hushållningssällskapets hemsida inom kort.

Marlene Lindenthal, HS Konsult AB, tel: 072-092 16 28, e-post: marlene.lindenthal@hushallningssallskapet.se
Sara Arvidsson, Hushållningssällskapet Halland, tel: 073-620 59 75, e-post: sara.arvidsson@hushallningssallskapet.se

Lästips:

AHDB. 2018. Planning grazing strategies for Better Returns. Agriculture and Horticulture Development Board. Beef & Lamb. Manual 8. <https://projectblue.blob.core.windows.net/media/Default/Imported%20Publication%20Docs/Planning-grazing-strategies-for-better-returns.pdf#page=7>

Valfodret 2023 – ett speciellt år

Det är fortfarande lite tidigt på säsongen och vi har haft ett mycket speciellt år, så antalet valfoderprover som har kommit in för analys är relativt litet än så länge. För första och andra skörd har vi fått ca 50 % respektive ca 32 % av de analysprover vi brukar få in. För tredjescörden har vi fått in ca 9 %.

Den kalla och torra våren och försommaren gav på många håll liten avkastning i förstaskörd, med rapporter på mellan 50 och 90 % av normal skörd. Generellt sett var det mer ansträngt i de södra landsändarna, medan man i norr rapporterade nästan normala skördar. Det torra vädret gav också liten avkastning i andraskörden, framför allt i södra Sverige. Det regn som kom under högsommaren gav något bättre skördar i de norra delarna. Tredjescörden verkar ha växt riktigt bra i hela landet och på vissa håll rapporterar man större mängd av tredjescörd än av första och andra skörd tillsammans. Problemet i återväxtskördarna har varit att det ibland var svårt att komma ut på åkrarna. När det gäller tillgången på grovfoder generellt verkar de ekologiska producenterna ha de största utmaningarna för stallsäsongen.

Ett speciellt år men bra näringsinnehåll

Unikt för förstaskörden är att smältbarheten (OMD) är väldigt hög (tabell 1). Av de sex redovisade åren är det bara 2020 som matchar årets skörd. Unik är också den höga torrsbstanshalten. Proteinbalansen i vommen (PBV) är låg i årets första skörd, vilket beror på att energiinnehållet är stort och råproteininnehållet relativt litet. Ett stort torrsbstansinnehåll brukar vara bra för konsumtionen, men man bör höja ett varningens finger för risken för varmgång i ensilaget vid uttag. Speciellt känsligt är plansiloensilage om man inte har varit väldigt noga med packningen. Den höga smältbarheten skapar förutsättningar för mindre behov av kraftfoder, men då tillgången på detta högkvalitativa valfoder är begränsad tar det tyvärr udden av de fina värdena.

Även andraskörden håller höga näringsvärden om man jämför de senaste åren. Råproteinhalten sticker ut med lite högre värden än normalt, och i besättningar där man har möjlighet att blanda första och andra skörd kommer andraskörden att vara till nytta för att få upp PBV-värdet i foderstaten. Andraskörden 2023 kommer nog att hävda sig bra till högpresterande djur oavsett om det gäller kött- eller mjölkproduktion. Torrsbstansinnehållet är lite mindre än tidigare år vilket troligen beror på att en hel del av andraskörden blev skördad under en regnig period.

Väldigt få analyser är ännu gjorda på årets tredjescörd. På många platser i landet är tredjescörden inte bärgad, vilket delvis kan bero på att det inte har gått att komma ut på åkrarna. I norra delen av landet tas tredjescörden normalt inte förrän tidigast i mitten av september. Näringsmässigt ser tredjescörden så här långt ut att vara ganska normal jämfört med tidigare år (tabell 1). Det som sticker ut är ett något större fiberinnehåll (NDF) än normalt. Proteininnehållet ligger på en normal nivå och PBV-värdena är höga så även den här skörden kan lämpa sig bra för att balansera låga PBV-värden i förstaskörden.

Ett sådant här år ligger det nära till hands att göra jämförelser med 2018. Torkan är den gemensamma nämnaren, men vi hade inte samma regnmängder på sensommaren det året. Våren och försommaren var det inte heller lika kallt som 2023 och det kan möjligen vara orsaken till att vi ser högre smältbarhet på årets första skörd än 2018. Då hade vi nog störst påverkan av torkan på andra- och tredjescörden, framför allt i de södra landsdelarna.

Tabell 1. Medelvärden för valfoderprover analyserade fram till 2023-09-20 samt medelvärden för hela analysäsongen åren närmast före (Foderkod 6-165, ensilage 1-50 % baljväxter). OMD är en förkortning för den organiska substansens smältbarhet

År	Skörd Prov	Antal Prov	Ts, %	OMD %	Rp g/kg ts	NEL20 MJ/kg ts	AAT20 g/kg ts	PBV20 g/kg ts	NDF g/kg ts
2023	1	1124	44,4	76,4	138	6,23	84	9	441
	2	485	41,6	72,7	153	5,94	82	26	452
	3	78	35,0	73,2	159	5,98	81	34	440
2022	1	2548	38,2	74,1	140	6,09	81	15	474
	2	1460	44,5	72,8	144	5,88	82	18	447
	3	815	39,7	73,5	158	5,95	82	31	418
2021	1	2463	39,3	74,3	141	6,10	82	16	481
	2	1566	44,2	71,1	147	5,75	82	21	466
	3	931	38,6	73,1	160	5,93	81	34	427
2020	1	2184	43,1	75,8	137	6,11	85	7	458
	2	1605	42,6	72,1	139	5,69	81	15	472
	3	768	39,4	73,5	151	5,75	81	26	439
2019	1	2039	39,1	72,4	137	5,75	80	15	496
	2	1205	44,6	72,4	139	5,67	82	14	455
	3	571	39,2	72,5	153	5,61	80	30	436
2018	1	1377	46,9	73,7	141	5,93	84	12	485
	2	641	46,6	72,0	142	5,63	83	15	445
	3	640	35,4	73,4	164	5,72	80	40	422

Hygienen bra – men det gäller att ha koll

I figur 1 (sid. 3) redovisas några viktiga parametrar för ensilagens hygieniska kvalitet i första skörd. Grafen är egentligen ett skolexempel på vad man kan förvänta sig. En kall vår med mycket sol har medfört mycket socker i grödan. En hög torrsbstanshalt vid skörd begränsar mjölksyrabakteriernas aktivitet. Detta sammantaget ger ett litet innehåll av mjölksyra och relativt stort sockerinnehåll i ensilaget. Litet vatteninnehåll begränsar inte bara mjölksyrabakteriernas aktivitet, även tillväxten av oönskade bakterier begränsas vilket vi kan se på ett historiskt lågt ammoniakaltal. Vi kunde se samma effekter 2018 och 2020, men de är ännu tydligare i år. De hygieniska parametrarna ger

Forts. nästa sida

Tabell 2. Medelvärden för mineraler i vallskörden 2023 analyserade fram till 2023-09-20 samt medelvärden för hela analysåsongen åren närmast före (Foderkod 6-165, ensilage 1-50 % baljväxter). Enhet g/kg ts för mineralerna. För CAB-värdet är enheten meq/kg ts (milliekvivalenter/kg ts)

År	Skörd	Antal Prov	Kalcium	Fosfor	Magnesium	Kalium	Natrium	Klor	Svavel	CAB
2023	1	1078	5,3	2,5	1,7	21,5	1,0	3,8	1,9	368
	2	464	7,1	2,7	2,4	21,6	1,1	5,7	2,4	396
	3	68	7,1	3,2	2,5	25,8	1,4	6,6	2,5	376
2022	1	2370	5,4	2,5	1,7	22,0	0,8	3,8	1,8	379
	2	1372	7,5	2,5	2,4	21,3	1,0	5,5	2,1	303
	3	737	8,4	2,7	2,7	22,5	1,1	6,0	2,3	312
2021	1	2325	5,2	2,8	1,7	24,1	0,9	4,3	2,0	408
	2	1446	7,6	2,8	2,5	21,9	1,1	6,0	2,3	291
	3	861	8,5	3,0	2,7	23,9	1,3	6,5	2,5	328
2020	1	2016	5,0	2,5	1,7	21,6	0,8	4,1	2,0	348
	2	1491	6,5	2,6	2,2	21,3	1,0	6,0	2,2	276
	3	699	7,8	2,8	2,6	23,6	1,4	7,1	2,5	304
2019	1	1859	5,3	2,6	1,8	23,0	0,8	4,3	2,0	374
	2	1084	7,1	2,4	2,4	21,1	1,0	5,5	2,3	288
	3	514	7,6	2,8	2,6	22,7	1,3	6,8	2,5	293
2018	1	1259	5,5	2,5	1,9	22,4	0,8	3,9	2,0	375
	2	574	8,0	2,3	2,6	19,6	0,9	5,0	2,3	258
	3	559	7,4	2,8	2,6	24,8	1,4	6,9	2,7	333

goda förutsättningar för bra ensilagekvalitet men, som jag nämnt tidigare, finns det anledning att vara på sin vakt. Grödan är torr och har säkerligen varit svårpackad. Det finns risk för problem med varmgång i känsliga lagringssystem. Den höga sockerhalten är gynnsam för jäst- och mögelsvampar som snabbt kan växa till när silon öppnas. Kontrollera silon regelbundet och öka om möjligt uttaget för att minska risken för näringsförluster och kasserat foder.

I de prover av andraskörd som analyserats ser vi ett likartat mönster som i förstaskörden, men sockerhalten är mycket mindre (ingen figur redovisad), i genomsnitt 55 gram per kg torrs substans (ts). I den blötare tredjeskörden är mjölksyrahalten större än i både första- och andraskörd samtidigt som vi ser högre värden på ammoniakalt.

Mineraler – inga stora skillnader över år

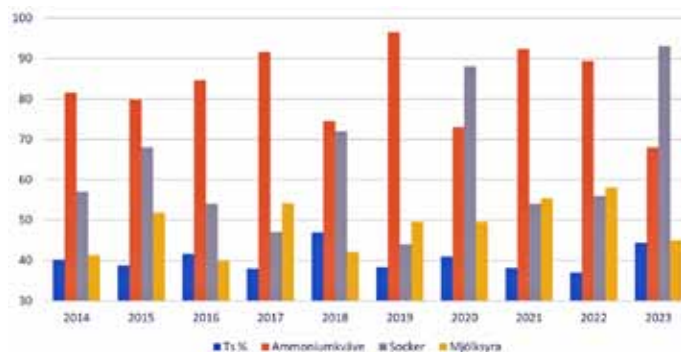
I tabell 2 redovisas mineralinnehåll för de vanligaste makro-mineralerna. Variationen är i regel inte så stor mellan år, men då förutsättningarna gynnar klöver så brukar kaliumvärdena vara lite högre. Så kan möjligen vara fallet för årets tredjeskörd, där kalium ligger på en hög nivå. Samma sak såg vi 2018 då vi hade mycket klöver i vallarna. Ännu är väldigt få

analyser redovisade för tredjeskörden så en viss justering kan bli aktuell. Kaliuminnehållet påverkar också CAB-värdet i stor utsträckning. Stort innehåll av kalium och natrium i förhållande till klor och svavel höjer värdet. CAB-värdet är mest intressant i sinkofoderstater där man vill ha ett så lågt värde som möjligt för att minska risken för kalvförlamning. I svenska foderstater är det svårt att nå de nivåer som eftersträvas med bara vallfoder och man behöver tillsätta speciella mineralfoder som sänker CAB-värdet.

Nitrat – låga nivåer trots knepigt skördeår

Halten nitrat i förstaskörden är i medeltal 1,1 g/kg ts (1,4 g/kg ts 2022), och lite högre i skörd 2 med i medeltal

1,8 g/kg ts (1,6 g/kg ts 2022). I tredje skörd är det, som nämnts, få analyser i statistiken ännu men här ligger halten nitrat på 1,7 g/kg ts vilket är samma som 2022. Halterna är alltså genomgående låga. I totalfoderstaten bör nitratkoncentrationen inte överstiga 1,2 g/kg ts.

Figur 1. Några parametrar som är intressanta ur foderhygienisk synvinkel. Data från 2014 t.o.m. 2023 för ensilageprover (Foderkod 165) skörd 1. Ammoniumtal (ammoniumkväve i % av totalkväve), socker och mjölksyra i gram per kg torrs substans. Höga sockerhalter sammanfaller ofta med låga ammoniumtal.

Hans Lindberg, produktionsrådgivare, Växa, tel: 070-370 29 86, e-post: hans.lindberg@vxa.se

Dags att nominera nästa års Vallmästare

Sökes!

I tävlingen Årets Vallmästare är det inte bara störst avkastning med högst värden som premieras. Juryn lägger stor vikt vid varje gårds strategi och hur de har lyckats uppfylla just sina mål för att ta fram ett grovfoder anpassat till den egna produktionen. I bedömningen vägs resultaten in från både foderanalyser och mjölkavkastning eller slakttillväxt. Historiskt har det varit mest mjölkgårdar som har gått segrande ur tävlingen, men juryn vill uppmana även nötköttsproducenter att delta för att visa på värdet av ett bra grovfoder även i köttproduktionen.

Nomineringen till Årets Vallmästare har nu öppnat och vem som helst kan nominera duktiga vallodlare till titeln. Det går också bra att som lantbrukare nominera sig själv.

Nomineringstiden pågår fram till den **30 november**.

Läs mer om tävlingen på www.husdjur.se eller www.tidningennotkott.se

I juryn ingår representanter för tidningarna Husdjur och Nötkött, Svenska Vallföreningen, SLU, Gård & Djurhälsan samt Växa Sverige. Tävlingen sponsras av Växa Sverige som belönar vinnaren med två timmars gratis rådgivning och fyra grovfoderanalyser. Borgeby Fältdagar är partner till tävlingen och bjuder vinnaren på övernattnings samt inträde till sina fältdagar nästa år.

Linda Grimstedt, Tidningen Husdjur, tel: 010-471 09 42, e-post: linda.grimstedt@vxa.se

**ETT BÄTTRE
GROVFODER GER
ÖKAD LÖNSAMHET**

safesil®
Senaste generationens ensileringsmedel

Vallföreningens Sommarmöte – där himlen möter havet

Att producera bra grovfoder hela vägen från fröet till foderlagret, kring detta kretsade diskussionerna på Svenska Vallföreningens sommarmöte i slutet av juli, allt inramat av Österlens miljö med vackert landskap och drivna lantbruksföretag. Ett femtiotal medlemmar deltog i tvådagarsresan med studiebesök och goda möten med grovfoderkollegor.

Foto: Nilla Nilsdotter-Linde

På **Bollerup naturbruksgymnasium** visades skolans breda djurproduktion; hästar, mjölkkor, köttjur och grisar, med intressanta avelsfrågor i fokus. Här fick vi också höra om utmaningar i grovfoderproduktionen till alla djurslag och inriktningar. Bollerup började som lantbruksinstitut 1912. Einar Larsson, landshövding i Kristianstads län, införde hästar i undervisningen 1972 och började med avel på varmbloodhästar. Niklas Magnusson visade hästarna för oss. Skolan har 100

Foto: Linda af Geijersstam

egna hästar och 50 inackorderade elevers hästar. Det finns 20 avelsston och på seminestationen finns 3 hingstar. Det nuvarande mjölkkostallet byggdes 2014. Felicia som jobbar med korna presenterade besättningen, som producerar 13 000 kg ECM med två Lely-robotar. Grovfoder och spannmål odlas på gården blandas i en mixer och delas ut med en bandfoderfordelare. Gården har 80 ha vall med vallfröblandning Mira 24. Vallarna gödglas med 100–110 kg kväve per hektar. Fodermjajs odlas också på gården. Totalt finns 750 ha åker. Köttjursbesättningen med

35 simmentalkor startades 1974. År 2012 köptes renrasiga röda angus, en lätt ras som passar på sämre marker och naturbeten. Skolan har även 340 modersuggor med i medeltal 28 smågrisar per sugga. Årligen investeras 8–10 miljoner i skolan som även äger 100 hus och 80 ha skog.

Foto: Nilla Nilsdotter-Linde

Nästa besök var på **Skånefrö**, ett företag grundat 1928. Vi fick se hela verksamheten, från tröskning till rensning och lagring samt även energiproduktion av avfallet. Fröodlarna har utmaningar med att hålla odlingarna fria från

ogräs och att en del sorter kan vara svåra att odla till moget frö. Dialogen mellan fröodlare och grovfoderodlare är viktig.

Rationell nötköttproduktion kombinerad med en varierad växtodling finns hos **Mats Areskoug i Slättäng**. Gården på 200 ha har spannmål, rörsvingelfröodling, potatis samt grovfoder till köttjursproduktionen. Gården har byggts ut efterhand; 2003 – nya stallar för dikor av simmental, limousin och charolais, 2005 – tjurstall med djupströ och skrapgång samt 2014 – spaltstall till slakttjurar med 400 platser. Totalt finns 400 dikor på gården och dessutom köps 100 avvanda tjurkalvar in på hösten. Med majs i foderstaten var proteinkällor en given diskussion. Torka som normalläge och krav på stor vallavkastning gjorde rörsvingelhybrid till valet på denna gård.

Hos **Lundgrens Nyåkra AB** i Borrbby har vallarna en bredare sammansättning för att säkra foderkvaliteten till de 160 mjölk-korna. Här används lusern som proteinkälla och diskussionerna om bevattningsstrategier blev intressanta.

Sommarmötet arrangerades av Skånska Vallföreningen.

Cissi Bjerström, Skånesemin, tel: 070-580 33 39,
e-post: cissi.bjerstrom@skanesemin.se

Linda af Geijersstam, Färjestaden, tel: 076-111 21 23,
e-post: linda.af.geijersstam@gmail.com

Valet av frö är första steget mot ett grovfoder av hög kvalitet!

Hos **Lantmännen** finns ett brett sortiment av vallfröblandningar med sorter från vår egen växtförädling som passar det svenska odlingsklimatet. Blandningarna är sammansatta för att ge ett grovfoder med både hög och jämn kvalitet under alla vallår.

En trygghet för dig som odlar.

Kontakta din säljare om du vill veta mer!

 Lantmännen

Trygg med SiloSolve FC!

Ett grovfoder som ensileras snabbt spar på all den dyrbara näring du skördat.

SiloSolve FC hjälper dig att få ett välensilerat grovfoder och ger dig möjlighet att öppna din silo tidigt. Produkten är lätthanterlig och ofarlig för både människor och maskiner.

 SVENSKA FODER

Kunskapssammanställning om vallfoder till hästar publicerad

Under 2022 och början av 2023 gjordes en kunskapssammanställning om vallfoder för hästar ur ett utfodringsperspektiv. Sammanställningen finansierades av Stiftelsen Hästforskning

efter en specialutlysning inom området. En bred litteratursökning gjordes vilken genererade ca 1500 relevanta publikationer som efter granskning reducerades till knappt 300. De flesta av publikationerna handlade om hästarnas frivilliga konsumtion av vallfoder, olika vallfoders smältbarhet hos häst, olika typer av efterbehandlingar av vallfoder före utfodring samt om hygienisk kvalitet i vallfoder. Bete inkluderades inte i studien, endast skördat vallfoder ingick. Publikationerna var utgivna från 1903 t.o.m. mars 2022.

Foto: Cecilia Müller

Hästarnas frivilliga konsumtion av vallfoder har visat sig vara ungefär 2,1 % av kroppsvikten i kg torrsubbstans (ts) för gräs-baserade vallfoder (med ett intervall på 1,4 till 2,8 %) när genomsnittligt intag i olika studier har beräknats.

Konsumtionen av lusern har på motsvarande sätt beräknats till i genomsnitt 2,6 % av kroppsvikten i kg ts (med ett intervall från 1,7 till 3,9 %). Den frivilliga konsumtionen av vallfoder påverkas av såväl hästens fysiologiska status som av vallfodrets egenskaper, där den botaniska sammansättningen verkar ha större inverkan än plantmognaden vid skörd, även om dessa båda faktorer inte alltid är enkla att särskilja.

Smältbarheten av vallfodrets torrsubbstans avgör fodrets energivärde för hästen, och smältbarheten varierar framförallt med plantmognad vid skörd. Med ökande plantmognad stiger fiberhalten i vallfodret vilket minskar smältbarheten och energivärdet. Fiberinnehållet förklarar lite mer än hälften av variationen i torrsubbstansens smältbarhet då resultat från strax över 40 studier sammanvägts. Motsvarande förhållande råder för råproteinets smältbarhet som minskar med minskande råproteininnehåll i vallfodret. I sammanställningen har det noterats att det råder brist på kunskap om hur vallfodret skall vara beskaffat för att kunna täcka energi- och proteinbehov hos dräktiga och digivande ston, växande unghästar och i viss mån även högpresterande hästar, då antalet studier med dessa hästkategorier är mycket litet.

Kunskap om vallfodrets hygieniska kvalitet och dess inverkan på hästar kommer framför allt från fallstudier. Det innebär att det i många avseenden finns kunskapsbrister om vad som är orsak och verkan eftersom det i allmänhet är svårt att urskilja i fallrapporter. Det finns dock ett antal studier där det framkommit att vallfoder konserverat som hö har en större inverkan på hästens luftvägar (via halten av respirabelt damm) jämfört med vallfoder konserverat som inplastade balar (ensilage eller hösilage). Som ett resultat av detta finns också ett flertal studier där olika ”efterbehandlingar” som blötläggning och ångbehand-

ling av hö före utfodring har genomförts för att undersöka om halten respirabelt damm på så sätt kan minska. En sammanlagd slutsats av dessa studier visar att halten respirabelt damm tydligt kan minska med båda efterbehandlingsmetoderna, men att det är mer tveksamt om det verkligen gynnar hästens luftvägar.

Foto: Cecilia Müller

Det finns rapporter om att felaktig konservering och lagring av vallfoder, oavsett vilken konserveringsmetod som använts, kan medföra toxinbildning i fodret (mögel- och bakteriegifter) vilket kan orsaka allvarliga hälsoproblem hos hästar som till exempel mykotoxikoser och botulism. Även endofytingfektade vallväxter kan orsaka allvarliga hälsostörningar hos framför allt dräktiga ston, något som är mer känt i USA och då med endofytingfektad rörsvingel i vallfodret. Endofyter är svampar som lever i symbios med vissa växter och kan förekomma även hos andra gräsarter. Det finns också rapporter om hälsostörningar på hästar som utfodrats med endofytingfektad fröhalm från engelskt rajgräs. Det finns ett stort kunskapsglapp om vilken inverkan endofytingfektade gräs och mykotoxiner i vallfoder har på hästarnas hälsa, något som behöver undersökas framöver.

Projektet har pågått parallellt med en annan kunskapssammanställning om vallfoder finansierad av Stiftelsen Lantbruksforskning. Den omfattar utöver vallfoder till andra djurslag än häst även vallodling och kommer därmed att innehålla intressant information även för den som odlar foder avsett för hästar.

Ansvarig för projektet var **Cecilia Müller**, SLU, tel: 018-67 29 93, e-post: Cecilia.Muller@slu.se

Övriga medverkande: **Sara Ringmark**, **Malin Connysson**, **Katarina Arvidsson Segerkvist** och **Anna Jansson**, samtliga vid SLU. I referensgruppen fanns **Nils Söderberg**, Helleby Gård, Hölö, **Eva Dahlström**, Oberoende Foderråd, Örebro samt **Erica Lindberg**, LRF Häst, Stockholm.

Lästips:

Müller, C.E. 2023. Ny rapport – vallfoder till hästar ur ett utfodringsperspektiv. SLU-nyhet 230228. <https://www.slu.se/ew-nyheter/2023/2/ny-rapport---vallfoder-till-hastar-ur-ett-utfodringsperspektiv/>

Ringmark, S., Connysson, M., Arvidsson Segerkvist, K. Jansson, A. & Müller, C.E. 2023. Vallfoder till hästar ur ett utfodringsperspektiv – en kunskapssammanställning från 1903-2022. SLU. Institutionen för husdjurens utfodring och vård. Rapport 308. 137 s. <https://www.slu.se/globalassets/ew/org/inst/huv/publikationer/rapport-308-vallfoder-till-hastar-ur-ett-utfodringsperspektiv-slutversion-230228.pdf>

SVENSKA VALLBREV kommer ut med sju nummer 2023.

Manusstopp
Nr 7 10 nov

Utgivning
8 dec

Redaktionskommitté: Nilla Nilsson-Linde, ansvarig utgivare,

tel: 070-662 74 05, e-post: nilla.nilsson@slu.se

Gun Bernes, tel: 070-296 51 89, e-post: gun.bernes@slu.se

Redaktion och layout: **Irène Persson**,
tel: 070-616 66 27, e-post: irenee.persson@gmail.com

Vill du bli medlem i Svenska Vallföreningen? Betala 550 kr till
pg. 72 27 23-4 eller bg. 108-9705 och ange namn och adress.

ISSN 1653-8064

Posttidning **B**

Avs: Hushållningssällskapet
Box 5007, 514 05 LÅNGHEM

Välkommen
till

**Årsmötesseminarium och årsmöte
i Svenska Vallföreningen – torsdag 9 november 2023**

Program

- 09.30 **Samling och kaffe**
- 10.00 **Välkomsthälsning och info om Biologiska Yrkes-
högskolan, BYS**
*Carina Laurell och Ylva Öhman berättar om skolan och
undervisningen*
Skottlandsresa med SustAinimal
Anna Carlsson, Skogsgård
Grazing4AgroEcology – G4AE
*Linda af Geijersstam, Svenska Vallföreningen om
EU-projekt för ökad betesdrift*
Unga lantbrukare på betesdagar i Tyskland
*Sara Carlsson & Lovisa af Geijersstam berättar om sin
resa med G4AE*
Bensträckare
- 11.15 **Årsmöte – Svenska Vallföreningen**
- 12.00 **Information om Nature Restoration Law, NRL**
*Anna Hesse, SLU Skara informerar även om Göta-
läns försöksstation*
- 12.20 **Lunch**
- 13.10 **Fiberkvalitet hos rörsvingel och andra gräsarter i
renbestånd**
Grundläggande kunskap om fiberfraktioner i olika vall-
gräsarter
Elisabet Nadeau, forskningsledare SLU/HS
**Vad innebär den nya kunskapen om fiberkvalitet för
växtförädlingen?**
Linda Öhlund, växtförädlare Lantmännen
Växtförädling i rörsvingel
Vad innebär mjukbladig rörsvingel och vad tittar man på
i förädlingen av densamma?
*Tom Niehof, product manager på Barenbrug,
Nederländerna*
**Andel rörsvingel i vallfröblandning och aktuellt från
sortval**
Vad hittar vi om rörsvingel i de svenska försöken?
Ola Hallin, försöksledare Hushållningssällskapet Sjuhärad
**Utformning av vallfröblandningar hos våra stora
aktörer**
Hur ser man på andel och sort av rörsvingel/rörsvingel-
hybrid?
Ola Sixtensson, Scandinavian Seed
Freddy Bengtsson, Gullviks
Per-Anders Andersson, Lantmännen
**Möjlighet och utmaningar med rörsvingel –
paneldebatt**
Moderator Linda Grimstedt, redaktör på Tidningen Husdjur
- 15.30 Avslutning & kaffe

- Plats:** <https://www.vgregion.se/f/naturbruksskolan-uddetorp/>
- Hitta hit:** Uddetorp ligger utanför Skara i Västra Götaland.
- Kostnad:** 400 kr för hela dagen inklusive förtäring, betalas via Swish 123 530 38 62 eller på Bg 108-9705 vid anmälan.
- Anmälan:** via SMS till Kerstin Persson, 070-519 13 45 uppge namn och antal samt eventuella allergier. E-postadress till Kerstin: arbelundagard@gmail.com
- Sista anmälningsdag:** 27 oktober
- Information:** Sofia Kämpe, Svenska Vallföreningen, tel: 073-310 78 69, e-post: sofia@torpetlantbruk.se
- Resersättning:** Svenska Vallföreningen står för resekostnaderna (billigaste färdstätt) för två styrelserepresentanter från lokal-föreningarna (eller kontaktperson där förening saknas).

Varmt välkommen!

Svenska Vallföreningen
<http://www.svenskavall.se/>